

РЕЦЕНЗЕНТСКИ ЛИСТ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

ПОДАЦИ О РАДУ

ПРИЈЕМАНО	22.02.2011.
Документ бр.	
37/3	

Назив рада: *Систем националне безбедности Републике Србије*

Врста рада: *Монографија,*

Аутор рада: *Проф. Др Зоран Драгишић*

Датум пријема рукописа на рецензију: 4.2. 2011

ПОДАЦИ О РЕЦЕНЗЕНТУ

Име и презиме: *Проф. Др Радослав Гађиновић,*

Научно звање: *Научни саветник,*

Запослен: *Институт за политичке студије Београд,*

Адреса становања: *Земун,*

E-mail: gacinovicr@gmail.com, тел. 011 33 49 203

Након детаљне анализе рукописа који ми је поверен на рецензију, а с обзиром на форму и садржај рада, примену одређене методологије, сврху и циљеве његовог објављивања, кориснике којима је намењен и друге релевантне околности, подносим следеће мишљење:

ОПШТЕ НАПОМЕНЕ

Рукопис рада под насловом "*Систем националне безбедности Републике Србије*" аутора проф. Др Зорана Драгишића из Београда, написан је на 270 страна уобичајеног компјутерског слога без литературе, што значи око 15 табака текста у радној верзији.

Рад који ми је поверен на рецензију у свему је сагласан са пропозицијама за објављивање стручних радова и научних монографија. Структура рада је коректно обликована, зналачки избалансирана и правилно структурирана. Сагласно томе у рукопису нема понављања текста, нити сувишних констатација. С обзиром на садржину разматране материје овај рад је примерен пре свега корисницима који изучавају проблематику интегралне и националне безбедности на факултетима и институтима. Монографија под насловом "*Систем националне безбедности Републике Србије*" ће по мишљењу овог рецензента бити веома корисно штиво за студенте факултета који се баве изучавањем свих аспеката безбедности. Анализа система националне безбедности

Републике Србије представља један изузетно значајан научни подухват, поготово што у савременим безбедносним изазовима и претњама безбедности на почетку XXI, века свака држава може бити предмет насиља. Управо из тих разлога "*Систем националне безбедности Републике Србије*" правно уређен и савремено осмишљен представља полазну основу изградње и сталног дограђивања тог најзначајнијег дела политичког система Републике Србије.

У садржајном погледу рукопис има поред предговора 9 делова: 1. Појами порекло система националне безбедности 2. Изазови, ризици и претње Републици Србији – стратегијски оквир, 3. Институционална основа система националне безбедности, 4. Положај војске Србије у систему националне безбедности, 5. Улога полиције у систему националне безбедности, 6. Улога обавештајно-безбедносног система у систему националне безбедности, 7. Цивилна одбрана, 8. Улога грађана у систему националне безбедности и 9. Литература.

У *предговору* аутор даје контуре монографије и читаоца просто информише о садржају рада.

У *првом поглављу* монографије аутор веома темељито образлаже појам и порекло система националне безбедности. Консултовао је веома компетентне стране ауторе првенствено из Америке, али по мишљењу овог рецензента и у Европи постоји велики број научника и професора од научног и стручног дигнитета. Дефинисању система националне безбедности аутор је посветио изузетну пажњу и дао значајан допринос разумевању овог за државу изузетно значајног феномена, посебно што је аутор дао сопствену дефиницију система националне безбедности, која уз неке сигестије рецензента гласи: "*Скуп функционално повезаних државних органа, органа локалне самоуправе и других организација, који делујући у складу са правним поретком државе имају обавезу да изграђују унутрашњу и спољну безбедност државе, друштва и грађана.*" Овај рецензент не сматра да је ова дефиниција савршена, али тврди да има квалитативног помака у односу на досадашње, јер је аутор сажимајући чињенице укратко осветлио дубинске димензије овог феномена.

Објашњавајући националну безбедност аутор је са научног аспекта за овог рецензента врло прихватљиво разрадио ову тематику, посебан квалитет представља научни и стручни прилаз дистинкцији националне и људске безбедности. Аутор је коректно цитирао врло компетентне домаће и стране ауторе, а највећи квалитет овог поглавља је то што аутор даје сопствени коментар у виду закључка који је за овог рецензента у потпуности прихватљив. Можда је то лапсус,

али на 29. стр. Употребљава термин "глобална" безбедност, а овај рецензент сматра да у овом контексту уместо појма глобална треба бити "*Интегрална*" безбедност.¹

Посебно је значајно што аутор примећује да на почетку XXI века функција система безбедности добија много шире значење, јер су држава и њени грађани све више изложени различитим невојним изазовима, ризицима и претњама безбедности. Да би систем безбедности могао да функционише он мора бити стратегијски пројектован и правно уређен, где посебно до изражаја долазе правне норме којима се уређују друштвени односи у области националне безбедности.

У другом поглављу "*Изазови, ризици и претње Републици Србији-стратегички оквир*" аутор правилно схвата и интерпретира објективну стварност на почетку XXI века, осврћући се на проблеме који су још увек присутни на глобалном плану по питању дефинисања безбедности, јер још увек студије безбедности не заузимају оно место које би по значају требале, како на домаћем, тако и на међународном нивоу. У овом поглављу аутор до детаља анализира "Стратегију националне безбедности" истичући њен значај у свеукупној организацији безбедности, њеној сталној доградњи на територији Републике Србији, али и свестан да тај документ није свето писмо да се не може и у неким деловима мењати и стално дограђивати, јер се скоро сви изазови и претње безбедности мењају, прилагођавају тренутним околностима, како политичким, тако и економским, војним и сл. Веома је значајно што је аутор анализирао "глобално безбедносно окружење Републике Србије, али и регионално да би могао извести закључак каква је заправо тренутна безбедност Републике Србије? Аутор није изоставио у овој анализи могући безбедносни проблем због неправедног односа према избеглицама који су морали напустити своја огњишта током грађанског рата на територији бивше СФРЈ. Обрађујући питање "Безбедносни ризици, изазови и претње Републици Србији" у трећем пасусу аутор анализира стратегију националне безбедности и истиче њену оправ-

¹ Обзиром да појам *глобална безбедност* нема институционално упориште у међународним институцијама, а да је тај појам је још увек неприхватљив и за међународна правна акта, па смисао глобалне безбедности једино може бити као заштита земље планете од разних глобалних неприлика, као што су земљотреси, цунами, поплаве, пожари, отопљавања глечера и друге природне катастрофе, као и катастрофе које може проузроковати човек на глобалном нивоу, а *интегрална безбедност, тј. свеукупна или целовита безбедност* је одбрана од свих облика оружаног и неоружаног угрожавања и остварења потпуне и свестране безбедности на свим нивоима и у свим садржајима живота и деловања човека и друштва. Семантички: Интегралан (лат. *Integralia*) целина, која сачињава целину, потпун, целокупан, целовит.

дану тврдњу, "да могућност оружане агресије у овом тренутку није велика", што је тачно за овај тренутак, али стратегија националне безбедности се не пише само за овај тренутак, већ за један дужи временски период.

Такође на стр. 40 анализирајући "Последице елементарних непогода и техничких и технолошких несрећа, као и угрожавање животне средине и здравља грађана услед радиолошке, хемијске и биолошке контаминације стални су безбедносни ризици за Републику Србију, њено становништво и материјална добра" је тачна тврдња, *али овај рецензент сматра да је највећи ризик и претња здрављу грађана Србије, а тиме и безбедности осиромашени уранијум који је у агресији НАТО пакта употребљен на Србију.*

Треће поглавље "Институционална основа система националне безбедности" аутор је врло темељито и јасно образложио и анализирао. Ово поглавље аутор обрађује уз помоћ методе анализа садржаја а односи се на законску процедуру и функционисање институција које су битне за континуирану изградњу система националне безбедности Републике Србије (Народна скупштина и њене надлежности; извршну власт, председник Републике Србије) уз компарацију са најзначајнијим институцијама великих сила у изградњи њихове националне безбедности. *Аутор је узложио максимални напор да ову тематику стручно објасни и да понуди читаоцу све потребне информације о задацима законодавне, извршне власти и председника Републике Србије у изградњи националне безбедности. Такође, по мишљењу овог рецензента ово поглавље је врло успешно интерпретирано, сажето стручно и методолошки постављено.*

У четвртном поглављу "Положај војске Србије у систему националне безбедности" аутор врло темељито анализира "Уставни положај војске Србије", затим састав оружаних снага. Посебно, аутор се критички осврнуо на структуру и организацију оружаних снага бивше СФРЈ, посебно кад је у питању уставни положај и задаци републичких јединица ТО. Међутим, аутор у четвртном пасусу на 83 страни оправдано критикујући тадашње руководство - председништво СФРЈ "да није имало снаге ни способности (а често ни жеље) да јединице ТО стави под своју команду". Аутор у наставку овог поглавља систематски разматра "Командовање војском Србије", "Мобилизацију војске Србије", службу у војсци, попуну војске, пријем у професионалну службу, посебна овлашћења војних лица, односе војске и цивилног друштва, цивилну контролу над војском, учешће војске у мултинационалним операцијама као и правни оквир за ангажовање војске Србије у мулт-

инационалним операцијама, положај војске у политичком систему, као и функционисање оружаних снага у другим савременим државама. Поглавље *"Положај војске Србије у систему националне безбедности"* је по мишљењу овог рецензента урађено врло коректно на основу постој-ећих – важећих правних аката, закона и докумената.

У петом поглављу аутор анализира *"Улогу полиције у систему националне безбедности"*. Аутор је у овом поглављу приступио анализи полиције кроз историју и њене улогу у систему безбедности. Веома је значајно што је аутор у овом поглављу обрадио *"Моделе организације савремених полиција"* и то: јединствени централизовани модел; координисани централизовани модел; координисани децентрализовани модел; некоординисани централизовани модел и некоординисани децентрализовани модел, а затим је врло темељито уважавајући важеће законе и друге правне прописе анализирао све аспекте функционисања полиције у Републици Србији.

Шесто поглавље "Улога обавештајно безбедносног система у систему националне безбедности" представља по мишљењу овог рецензента и најзначајније поглавље монографије. Аутор у обраду овог поглавља почео од самог настанка, развоја и појма обавештајних и безбедносних служби. Посебно се осврнуо на облике рада ових служби (обавештајна, контраобавештајна и субверзивна делатност). Ово је све био увод у суштину ауторове намере у обради овог поглавља, јер је његово централно питање *"Обавештано-безбедносни систем Републике Србије"* задржавајући се на почетку на историјском аспекту, тј. настанку и развоју обавештајно безбедносних служби Србије. Посебно аутор истиче значај Савета за националну безбедност Републике Србије, потенцирајући посебно његове послове и задатке из области националне безбедности. *По мишљењу овог рецензента, најзначајнији део ове монографије је управо критички аспект у организацији и функционисању "Безбедносно-информативне агенције", прибојавајући се да ова агенције не измакне парламентарној контроли па да као "тајна полиције", постане "политичка полиција", која функционише на прилично нејасним законским овлашћењима. Аутор врло темељито, логички и са научног аспекта прихватљиво сматра да БИА не би требала да има полицијска овлашћења, и истиче: "...недопустиво је да у Републици Србији било који орган осим полиције има полицијска овлашћења, осим наравно војне полиције која полицијска овлашћења примењује искључиво према војним лицима."* Анализирајући законске одредбе о раду ове агенције аутор стиче утисак да још увек постоје

тежње за очувањем "политичке полиције", "тајне полиције" и других мрачних реликата прошлости.

У седмом поглављу аутор обрађује "Цивилну одбрану", њен историјски развој и функционисање у општем смислу, а посебно тежиште аутора је "Цивилна одбрана у Републици Србији", и поред врло темељите анализе анализе цивилне одбране аутор на стр. 227 анализирајући цивилну одбрану у Југославији пише: *"СФР Југославије је све до свог распада 1991.године улагала значајна средства у цивилну заштиту", а овај рецензент сматра да се СФРЈ није распала, она је разбијена*, јер "распад" је процес који настаје након смрти, такође и на почетку последњег пасуса на истој страни аутор би речи *"распад Југославије", требао заменити речима "развијањем Југославије."* Осим наведених примедби ово поглавље је веома успешно обрађено и темељито анализирано.

У Осмом поглављу *"Улога грађана у систему националне безбедности"* аутор оправдано даје велики значај грађанима у изградњи система националне безбедности. Овде аутор у том смислу дефинише обавезе грађана у изградњи националне безбедности Републике Србије. Између осталих и војну обавезу грађана и то: регрутну обавезу, обавезу служења војног рока и обавезу вршења цивилне службе. С обзиром да је донесена одлука о професионализацији војске и укудања обавезног служења војног рока *овај рецензент сматра да аутор мора проучити најновији закон о војсци након доношења одлуке о професионалној војсци, јер се систем војне обвезе темељито мења и не постоји обавеза служења војног рока и итд. Аутор је ове сугестије рецензента прихватио и текст ажурирао са новонасталим чињеницама.*

На крају овај рецензент сматра да је аутор неоправдано изоставио "Уводна разматрања" и "Закључак" обзиром да се ради о монографији. На крају овог рада аутор је навео библиографију угледних домаћих и страних аутора.

ПОСЕБНЕ НАПОМЕНЕ:

1. На основу структуре ове монографије и научног приступа разматрању проблема *"Системи националне безбедности Републике Србије"*, може се закључити да аутор врло добро познаје ову проблематику, да је врло прецизан и стручан у тумачењу закона и да има значајно искуство у писању стручних и научних радова,

2. Рад – монографија који обрађује ову тему је увек актуелан, а по мишљењу овог рецензента монографија ће бити корисно штиво, као литература на факултетима који се баве проблематиком права и безбедности, научним институтима где се са научноистраживачког аспекта анализира проблем интегралне и националне безбедности,
3. Аутор је у изради овог рада коректно применио методологију научноистраживачког рада, а посебно методу "анализа садржаја",
4. Монографију под називом "*Системи националне безбедности Републике Србије*", по мишљењу овог рецензента треба дати на лектуру,
5. Фус ноте се морају ажурирати у складу са методологијом писања научних и стручних радова,
6. Аутор је прихватио све примедбе и сугестије овог рецензента, и рад усагласио са препорукама овог рецензента,

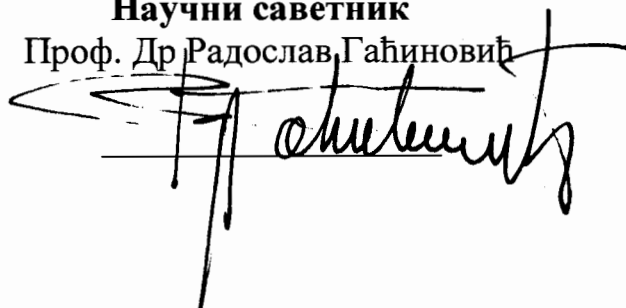
На основу напред наведених чињеница овај рецензент сматра да монографија проф. Др Зорана Драгишића, под називом "*Системи националне безбедности Републике Србије*" представља један значајан рад са аспекта интегралне и националне безбедности Републике Србије. Текст који ми је поверен за рецензију у целини представља методолошки заокружену теоријску целину са постављеним и логички интерпретираним чињеницама чија анализа остаје у домену науке о безбедности, Устава и Закона Републике Србије. Текст је систематизован, правилно структуриран, концизан, сведен и лапидаран. Имајући у виду структуру и теоријску разраду постављених питања у раду, методологију коју је аутор применио у писању монографије уз чињенице да је аутор прихватио и отклонио све примедбе овог рецензента, **предлажем и препоручујем монографију под насловом "*Системи националне безбедности републике Србије*", аутора проф. Др Зорана Драгишића ФАКУЛТЕТУ БЕЗБЕДНОСТИ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ за објављивање, тј. јавно публиковање у оквиру своје издавачке делатности.**

У Београду, 21. фебруар 2011

РЕЦЕНЗЕНТ

Научни саветник

Проф. Др Радослав Гађиновић

ПРИЈЕМАНО	22.02.2011.
ДЕЛО	37/4

РЕЦЕНЗИЈА

рукописа др Зорана Драгишића:
„Систем националне безбедности Републике Србије“,

Рукопис др Зорана Драгишића обухвата 273 странице компјутерски обрађеног текста. У кратком предговору (стр. 1-6) аутор указује на проблеме дефинисња „система националне безбедности“ и прецизира предмет и циљ свог истраживања.

У првом поглављу рада под насловом „Појам и порекло система националне безбедности“ (стр. 7-27), аутор настоји да дефинише систем националне безбедности као институционални, нормативни и организациони одговор изворима угрожавања државе и друштва у целини. Потом је анализирао структуру националне безбедности.

Друго поглавље рада носи наслов „Изазови, ризици и претње Републици Србији - стратегијски оквир“ (стр. 27-43.). У њему се разматрају различити аспекти стратегије националне безбедности Републике Србије (глобано безбедносно окружење РС, регионално безбедносно окружење РС и безбедносни ризици и претње РС).

„Институционална основа система националне безбедности“ је разматрана у трећем поглављу рада (стр. 43-75.). У њему аутор прво осветљава место Народне скупштине у систему националне безбедности Србије, а потом улогу извршне власти у систему националне безбедности. Аутор је учинио посебан напор да упоредним истраживањем осветли: 1) улогу владе у савременим системима националне безбедности (Србија, САД, Руска федерација, Велика Британија, Француска, Немачка); и 2) улогу шефа државе у систему националне безбедности (Србије, САД, Руске федерације, Немачке, Француске).

У четвртном поглављу под насловом „Положај Војске у систему националне безбедности Србије“ (стр. 75-163) анализиран је правни положај Војске Србије као најважнијег елемента одбрамбеног система. Посебну пажњу аутор је посветио: уставном положају Војске Србије, саставу оружаних снага, командовању војском, мобилизацији војске, служби у војсци и војна полиција. Оптика анализе у овом поглављу усмерена је на однос војске и цивилних институција, учешћу Војске Србије у мултинационалним операцијама, као и положају војске у политичком систему.

Пето поглавље носи наслов „Улога полиције у систему националне безбедности“ (стр. 163-188). У њему аутор након приказа модела организација савремених полиција, анализира положај и улогу полиције у Србији, укључујући и комуналну полицију.

„Улога обавештајно-безбедносног система у систему националне безбедности“ предмет је ауторове анализе у шестом поглављу (стр. 188 - 213). На релативно малом простору обрађена су кључна питања обавештајно-безбедносног система, како у свету тако и у Србији. Тежиште је на положају и улози Савета за националну безбедност, Безбедносно-информативној агенцији и Војно-безбедносној агенцији.

Седмо поглавље под насловом „Цивилна одбрана“ (стр. 213-240) посвећено је месту и улози цивилне одбране у одбрамбеном систему. Кандидат је прво дао појмовно одређење и развој цивилне одбране, а потом је понудио политичко образложење цивилне

одбране уопште и посебно у нашој земљи. Као политичко образложење цивилне одбране он наводи: хуманитарно осигурање, одвраћање, контролисање кризе и опстанак државе.

Осмо поглавље рада носи наслов “Улога грађана у систему националне безбедности” (стр. 240-271). У овом делу рада разматрају се, пре свега, обавезе које грађани Србоје имају према одбрани земље уз поређење са обавезама које имају грађани других земаља. Овај део рада обрађује се кроз шест целина: војна обавеза, учешће у цивилној одбрани и заштити, обучавање за одбрану земље, радна обавеза, материјална обавеза и положај предузећа у националној одбрани. Свакако најважнија обавеза грађана према националној одбрани је војна обавеза, којој аутор у овом делу рада посвећује највећу пажњу и обрађује је кроз неколико питања: општа питања војне обавезе, елементи војне обавезе у које спадају регрутна обавеза, обавеза служења војног рока и обавеза служења у резервном саставу. Као посебно питање везано за војну обавезу аутор је анализирао право на приговор савести.

Концептуални оквир теме и структура рада указују да је аутор зналачки одабрао и као предмет свог истраживања поставио кључна питања, релевантна не само за систем националне безбедности у нашој земљи, већ и за разумевање места, улоге и значаја система националне безбедности у савременом свету. Он је посебну пажњу посветио теоријско-методолошким претпоставкама за разумевање тих проблема и заснивању интерпретативног модела анализе који би обухватио мултиметодолошки приступ.

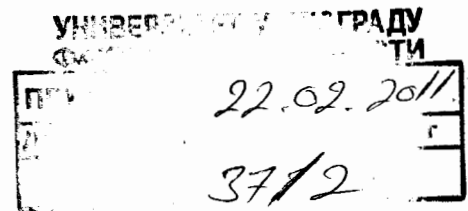
Прихвативши се да на овај начин осветли сложене и теоријски необрађене проблеме система националне безбедности, аутор је показао висок степен интелектуалне одважности, која се, пре свега, огледа у широко постављеном предмету истраживања, те у избору методског становишта. Резултати до којих је др Зоран Драгишић дошао у свом раду заслужују пажњу и они представљају значајан допринос нашим сазнањима о систему националне безбедности у Србији, као и у земљама окружења.

Међутим, овом раду се могу упутити и одређене примедбе. Концептуални оквир теме је широко формулисан, а њена обрада се често сводила на препричавање уџбеничких поглавља оскудне литературе. Ауторова анализа пати од неконзистентности која се огледа у односу између апстрактно-теоријског и конкретно-историјског нивоа анализе, нормативног и стварног, аналитичког и дескриптивног третирања проблема. Уз то, раду недостаје чвршће теоријско-методолошко везивно ткиво које би повезало широку панораму презентираних идеја и ставова о статусу одбране код нас и у земљама окружења. Било би добро да аутор рад допуни теоријско-методолошким уводом и закључаком рада у којем би сумирао главне резултате до којих је дошао у свом истраживању.

Без обзира на ове критичке примедбе, можемо закључити да је др Зоран Драгишић методолошки коректно сакупио на једном месту, успешно систематизовао и обрадио кључна питања система националне безбедности Републике Србије. Зато са задовољством предлагем његов рукопис „Систем националне безбедности Републике Србије“ за објављивање.

проф. др Јовица Тркуља, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Београду

Београд, 21.02.2011.

Проф. др Радомир Милашиновић:

Рецензија монографије

„Систем националне безбедности Републике Србије“ доставља,
РЕДАКЦИЈИ „Службени гласник“

ИЗВЕШТАЈ

Општи осврт:

Аутор, др Зоран Драгишић, је доставио писани материјал под насловом „Систем националне безбедности Републике Србије“, укупно 273 странице компјутерски обрађеног текста. Рукопис је презентирао у осам поглавља, која су усклађена методолошки и садржајно. Реч је о следећим поглављима: (1) Појам и порекло система националне безбедности (стр. 7.-27.); (2) Изазови, ризици и претње Републици Србији- стратегијски оквир (стр. 27.-43.); (3) Институционална основа система националне безбедности (стр. 43.-75.). (4) Положај Војске у систему националне безбедности Србије (стр. 75.-163.); (5) Улога полиције у систему националне безбедности (стр. 163. -188.); (6) Улога обавештајно-безбедносног система у систему националне безбедности (стр. 188.- 213.); (7) Цивилна одбрана (стр. 213-240.) и (8) Улога грађана у систему националне безбедности (240.- 271.) Текст је обogaћен са 3 схеме и 289 потврђујућих и објашњавајућих фуснота.

Реч „систем националне безбедности“ се веома често употребљава у свакодневном стручној, али и јавној комуникацији и медијима. Наизглед, значење појма “безбедност“ је познато. Међутим, консултовањем расположивих извора у вези са одређењем овог појма указује да се ради о својеврсном „појму појмова“, посебно када се односи на државу, као најорганизованији људски колективитет, различите људске колективитете који егзистирају унутар држава и људе појединце. Очигледно је да овај појам није ни издалека тако једноставан и лако сазнатљив. Посебни проблеми настају када треба дефинисати систем националне безбедности, као институционални, нормативни и организациони одговор изворима угрожавања државе и друштва у целини, са свим различитостима које постоје у његовим оквирима. Стога је за похвалу опредељеност аутора да истражи овако сложен проблем и своја сазнања саопшти јавности. Монографија је очевидно резултат комплексно истраженог проблема (начина на који држава припрема своје органе за заштиту темељних државних и друштвених вредности од комплексних облика угрожавања у савременом свету) од стране компетентног аутора. Добијена сазнања су саопштена јасним и инспиративним стилем, а материја је прикладно изложена и поткрепљена рекспектабилним примерима из праксе, уз јасно презентоване законске текстове којима се уређује систем националне безбедности. Садржај теме је ваљано структурисан и делови сваког поглавља представљају заокружену и логички повезану целину. Монографију карактерише неутрални стил излагања чињеница односно не

дисквалификује ниједног појединачног или колективног ауторитета. Целокупан садржај монографије карактерише принцип опште-посебно-појединачно (корак по корак у обухвату предмета истраживања), константно уважавајући његово узрочно-последично испољавање. Изражена је објективна критичност у односу на конкретна законска и уставна решења којима се конституише систем националне безбедности Републике Србије. Такође су успешно уочена нека пропуштања који ограничавају оптималну ефективност појединих елемената система националне безбедности у одбрани трајних државних и друштвених вредности. У складу са наведеним понуђен је прихватљив модел за отклањање уочених недостатака. У том смислу, најпре је предочено значење основних појмова у вези са синтагматским појмом „систем националне безбедности“, а потом операционализоване све битне чињенице о овом важном аспекту државе. Утемељено се указује на сложеност система националне безбедности коме је, у оквирима различитих концепата безбедности, тешко одредити границе и надлежности који сваки елемент система има у заштити виталних вредности. У најсажетијем смислу, приступ у обухвату разматраног проблема и постигнути резултати изложених у монографији представљају квалитетно штиво које ће несумњиво допринети унапређењу теорије и праксе националне безбедности.

Посебан осврт:

Аутор у првом поглављу под насловом „Појам и порекло система националне безбедности“ истраживање проблема почиње тражењем одговора на питање: Шта је систем националне безбедности? У том смислу полази од тражења одговора на питање, шта је то безбедност?, како је можемо разумети?, ко и шта су референтни објекти, а ко провајдери безбедности?. Аутор систем националне безбедности дефинише као скуп државних органа, органа локалне самоуправе и других организација који делујући у складу са правним поретком државе теже да заштите унутрашњу и спољну безбедност, државе, друштва и грађана. У тражењу своје дефиниције, аутор је истражио неколико постојећих дефиниција, као и читав спектар различитих теоријских приступа појму безбедности. Аутор чини хвале вредан, теоријски и практично неопходан, покушај да помири различите теоријске концепте безбедности, управо на терену дефинисања провајдера безбедности, који према ауторовом ставу јесте и може бити само држава. Аутор истиче оригиналан научни став да се концепт људске и социјеталне безбедности могу остварити кроз проширивање надлежности државних органа, органа локалне самоуправе и других организација на новосекуритизоване појаве, процесе и вредности, које се налазе у фокусу људске и социјеталне безбедности.

Друго поглавље "Изазови, ризици и претње Републици Србији-стратегијски оквир" представља логичан наставак садржаја првог поглавља и тежишно се фокусира на установљавање главних безбедносних изазова, ризика и претњи Републици Србији на које систем националне безбедности

треба да пронађе адекватне одговоре. Аутор је систем националне дефинише као строго формализован систем, па следствено томе анализира изазове, ризике и претње по безбедност Републике Србије у складу са Стратегијом националне безбедности, као општом безбедносном проценом која је обавезујући документ за све државне органе који се баве заштитом безбедности Републике Србије.

Аутор је у трећем поглављу „Институционална основа система националне безбедности“ анализирао улогу коју највиши државни органи имају у систему националне безбедности Републике Србије. Аутор је анализирао улогу коју према Уставу и законима има Народна скупштина, Влада и председник Републике, уз аргументоване примедбе које указују на неке недоречености у односима између највиших државних органа, када је национална безбедност у питању. У оквиру овог поглавља аутор, користећи се методом компаративне анализе, презентује на лапидаран начин улогу коју истоврсни органи имају у системима националне безбедности других држава. Аутор посебно анализира улогу државних органа у САД, Великој Британији, Француској, Немачкој и Руској Федерацији.

Четврто поглавље под насловом "Положај војске Србије у систему националне безбедности" аутор је посветио анализи Устава и закона којима се се одређују мисије Војске Србије и начин њиховог остваривања. Поред мисија војске Србије, који је дефинишу као централну институцију система националне безбедности, аутор анализира и улогу Војске Србије у оквиру политичког система, начин на који се успостављају и функционишу цивилно-војни односи и друга питања политичког положаја Војске Србије на основу којих се може одредити целокупна природа политичког система републике Србије.

Пето поглавље посвећено је улози полиције у систему националне безбедности. У оквиру овог поглавља аутор даје преглед модела организације савремених полиција, смештајући организациони модел српске полиције у координисане централизоване моделе. Поред тога, анализира се и улога комуналне полиције као нове организације у систему националне безбедности Републике Србије. Аутор наглашава да непостојање закона којим би био регулисан рад приватних агенција за обезбеђење представља велики недостатак у регулисању рада полиције и "параполицијских" организација.

У оквиру шестог поглавља анализира се обавештајно-безбедносни систем Републике Србије. Аутор озбиљне замерке упућује начину на који је организован, саставу и надлежностима Савета за националну безбедност. Поред тога, аутор у критичком тону говори и о систему контроле над обавештајно-безбедносним системом и организацији БИА.

Седмо поглавље посвећено је улози система цивилне одбране у систему националне безбедности Републике Србије. Цивилна одбрана је распадом заједничке државе са Црном Гором претрпела велике промене, из састава Министарства одбране највећи део надлежности и послова пребачен је у надлежност Министарства унутрашњих послова. Анализа ове

трансформације, њених домета и значаја представља централно место у овом поглављу.

Последње, осмо поглавље под насловом "Улога грађана у систему националне безбедности" посвећено је анализи обавеза које грађани имају према безбедности Републике Србије. Посебно се анализирају војна, радна и материјална обавеза, као и обавеза учешћа у акцијама заштите и спасавања.

Понуђени текст има језичких, стилских и словних грешака које треба отклонити.

Закључак и мишљење:

Достављени рукопис представља хвале вредан напор аутора да се напokon, на претежно оригиналан и приступачан начин ближе разјасне многе чињенице у вези са системом националне безбедности Републике Србије. Скоро целокупан рукопис је обрађен, објашњен и изложен текстуално и шематски и поткрепљен квалитетним примерима из праксе, што омогућава корисницима да већ током читања текста, схвате суштину размотреног проблема и региструју бројна питања која треба истражити, Аутор је направио битан помак у теорији безбедности и несумњиво ће у потребној мери закупити пажњу корисника, првенствено на високошколским установама и државној администрацији, наравно и свих других профила у друштву.

У складу са констатованим, предлажем да се монографија публикује.

У Београду, 10. 02. 2011. године

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. др Радомир Милашиновић